

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
σε συνεργασία με το
ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ «ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ»
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΣΤΙΣ Τ.Π.Ε. ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ – ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΤΗΣ
ΕΝΤΑΞΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

**«Ο ρόλος της αποδοχής των γονέων στην κοινωνικο-
συναισθηματική εξέλιξη των παιδιών με Μαθησιακές Δυσκολίες»**

Λάμπρου Πολυξένη, Α.Μ.: 521

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης του Τ.Ε.Φ. – Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της Ένταξης»

Εγκριμένο από την τριμελή επιτροπή:

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Αγάθη Σταθοπούλου, Συνεργάτιδα Ερευνήτρια του
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος
2^ο Μέλος: Ζωή Καραμπατζάκη, Συνεργάτιδα Ερευνήτρια του
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος
3^ο Μέλος: Ιφιγένεια Δόση, Επίκουρη Καθηγήτρια στο ΤΕΦ του
ΔΠΘ

Κομοτηνή/Αθήνα

2023

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εκπαιδευτική πορεία ενός παιδιού είναι συνυφασμένη με την κοινωνικοσυναισθηματική του εξέλιξη, τις μαθησιακές και σχολικές του εμπειρίες αλλά και με τη στάση και τις προσδοκίες των γονέων. Στη διεθνή βιβλιογραφία, φαίνεται η αποδοχή των γονέων να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην κοινωνικοσυναισθηματική εξέλιξη ενός παιδιού, πολύ περισσότερο στα παιδιά με Μαθησιακές Δυσκολίες.

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνηθεί εάν η αποδοχή ή μη, των γονέων για τις Μαθησιακές Δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα παιδιά τους, επηρεάζουν την κοινωνικοσυναισθηματική τους εξέλιξη και κατά συνέπεια την ακαδημαϊκή τους επίδοση και πορεία. Προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός της έρευνας αποφασίστηκε να ακολουθηθεί η ποιοτική μεθοδολογία με κύριο ερευνητικό εργαλείο την ημιδομημένη συνέντευξη. Συμμετείχαν επτά μητέρες και ένας πατέρας παιδιών, τα οποία εμφανίζουν Μαθησιακές Δυσκολίες. Η επεξεργασία του υλικού που συγκεντρώθηκε από τις συνεντεύξεις έγινε με τη μέθοδο ανάλυσης του περιεχομένου.

Από την ανάλυση των συνεντεύξεων διαφάνηκε ότι οι γονείς έχουν αποδεχθεί τις Μαθησιακές Δυσκολίες των παιδιών τους και εκδηλώνουν την υποστηρικτική στάση τους με συναισθηματική ζεστασιά και κατάλληλη ψυχοπαιδαγωγική πλαισίωση για την εξέλιξη τους παιδιού τους. Εξαιρετικά σημαντικός αναδείχθηκε και ο ρόλος του/ης ειδικού παιδαγωγού που συνεπικουρεί και διευκολύνει το παιδί στην κοινωνικοσυναισθηματική του εξέλιξη. Η αποδοχή διαφάνηκε να διασφαλίζεται και μέσα από την παραδοχή πως ο ίδιος ο γονέας παρουσίαζε αντίστοιχες ή παρόμοιες δυσκολίες στη δική του/της ηλικία και τώρα μέσα από τον γονεϊκό ρόλο αναζητά και συμβουλευτική υποστήριξη προκειμένου να διευκολύνει το παιδί του. Τέλος, σε σχέση με τις προσδοκίες και την εξέλιξη του παιδιού αναδύθηκε ως απαραίτητο εφόδιο η έννοια της μεταγνώσης και η καλλιέργεια των αντίστοιχων δεξιοτήτων.

Λέξεις-κλειδιά: αποδοχή γονέων, Μαθησιακές Δυσκολίες, κοινωνικοσυναισθηματική εξέλιξη, ποιοτική έρευνα.

Βιβλιογραφία

- Al-Yagon, M. (2007). Socioemotional and Behavioral Adjustment Among School-Age Children With Learning Disabilities. *The Moderating Role of Maternal Personal Resource. The journal of special education, 40* (4), 205-217.
doi:[10.1177/00224669070400040201](https://doi.org/10.1177/00224669070400040201)
- Al-Yagon, M., & Mikulincer, M. (2004). Patterns of close relationships and socioemotional and academic adjustment among school-age children with learning disabilities. *Learning Disabilities Research & Practice, 19*(1), 12-19.
<https://doi.org/10.1111/j.1540-5826.2004.00085.x>
- American Psychiatric Association (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, 5th Edition (DSM-5)*. American Psychiatric Publishing.
- Attwood, T. (2009). *Σύνδρομο Asperger. Ένας πλήρης οδηγός*. Β. Παπαγεωργίου (Επιμ.). (Χ.Λυμπεροπούλου, Μεταφρ.). Ελληνικά Γράμματα
- Βασιλείου, Γ. (1987). *Ο Άνθρωπος σαν Σύστημα. Μια παρουσίαση για τον παιδοψυχίατρο*. Σύγχρονα Θέματα Παιδοψυχιατρικής, Μ.Τσιάντης, Σ.Μαλωνόπουλος (Επιμ.). Καστανιώτης
- Βάμβουκας, Μ. (2010). *Εισαγωγή στην ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και μεθοδολογία*. Γρηγόρης
- Bateson, G. (2017). *Βήματα για μια οικολογία του νου. Μια επαναστατική προσέγγιση για το πώς να κατανοεί ο άνθρωπος τον εαυτό του*. Β. Καφταντζή, (Επιμ.). (Ε. Σαμαρά, Μεταφρ.). University Studio Press
- Bergman, R. (2004). 'Caring for the ethical ideal: Nel Noddings on moral education', *Journal of Moral Education, 33*:2, 149 – 162.
<http://dx.doi.org/10.1080/0305724042000215203>
- Bruner, J. (1997). *Πράξεις νοήματος*. (Ρόκου Η. & Καλομοίρης Γ., Μεταφρ.). Ελληνικά Γράμματα
- Γενά, Α. (2002). *Αυτισμός και Διάχυτες Αναπτυξιακές Διαταραχές. Αξιολόγηση, Διάγνωση, Αντιμετώπιση*. LeaderBooks
- Christensen, P. & James, All. (2020). *Έρευνα με παιδιά. Προσεγγίσεις και πρακτικές*. Στ.Παπασταθόπουλος, (Επιμ.). (Γούλα Κ., Μεταφρ.). Πεδίο

- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2008). Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας. (Στ. Κυρανάκης, Μ. Μαυράκη, Χ. Μητσοπούλου κ.α., Μεταφρ.). (Νέα έκδ.). Μεταίχμιο
- Dyson, L. (1996). The experiences of families of children with learning disabilities: Parental stress, family functioning, and sibling self-concept. *Journal of Learning Disabilities*, 29, 280- 286.
<https://doi.org/10.1177/00222194960290030>
- ΔώνηΕ., &ΓιώτσαΑ. (2019). Επισκόπηση ψυχομετρικών εργαλείων για τηνανίχνευση προβλημάτων συμπεριφοράς και συναισθήματος παιδιών προσχολικής ηλικίας. *Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*, 12(1), 164–204.
<https://doi.org/10.12681/jret.16027>
- Ελκάμι, Μ. (1991). *Αν μ' αγαπάς, μη μ' αγαπάς*. (Ν.Χρηστάκης, Μεταφρ.). Κέδρος
- Επταήμερος, Μ. & Αγγελή, Κ. (2015). Γονεϊκές συμπεριφορές και ψυχοπαθολογία: ο ενδιάμεσος ρόλος των γνωσιακών μεταβλητών και των Πρώιμων Δυσλειτουργικών Σχημάτων. *Γνωσιακή - συμπεριφοριστική Έρευνα & Θεραπεία* 1, (2), 71-80.
- Gardner, H. (2006). *Πώς το παιδί αντιλαμβάνεται τον κόσμο. Μέθοδοι διδασκαλίας σε αρμονία με τους τρόπους σκέψης του παιδιού*. Ε. Κουτσοβάνου & Σπ. Πανταζής, (Επιμ.). (Α. Βεργιοπούλου, Μεταφρ.). Ατραπός
- Gergen, K. (2021). *Η σχεσιακή ύπαρξη. Πέρα από τον εαυτό και την κοινότητα*. Φ. Ίσαρη & Ο. Κωνσταντίνου, (Επιμ.). Πεδίο
- Giotso, A., &Kyriazos, T. A. (2019). Early Childhood Acceptance Rejection Questionnaire: Psychometric Properties of the Greek Version. *Psychology*, 10, 722-741. <https://doi.org/10.4236/psych.2019.105047>
- Heiman, T., Zinck, L. C., &Heath, N. L. (2008). Parents and youth with learning disabilities: Perceptions of relationships and communication. *Journal of Learning Disabilities*, 41(6), 524–534. <https://doi.org/10.1177/0022219408317860>

- Τσσαρη, Φ. & Καραγιάννη, Θ. (2018). Η γονεϊκή εμπλοκή στη σχολική μάθηση: Μια βιογραφική-αφηγηματική προσέγγιση. Η ποιοτική έρευνα στη συμβουλευτική ψυχολογία. 238-260. <https://www.researchgate.net/publication/344413184>
- Ιωσηφίδης, Θ. (2008). *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*. Κριτική
- Ιωσηφίδης, Θ. (2019). *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας και επιστημολογίας των κοινωνικών επιστημών*. Τζιόλα
- Καΐλα, Μ. & Θεοδοροπούλου, Ε. (1999). *Ο εκπαιδευτικός*. Ελληνικά Γράμματα
- Καλαϊτζοπούλου, Μ. (2001). *Ο εκπαιδευτικός ως στοχαζόμενος επαγγελματίας*. Τυπωθήτω
- Καραβασίλη, Μ. & Σκορδιαλός, Ε. (2018). Οι ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις της αναπηρίας στην οικογένεια και ο ρόλος της συμβουλευτικής. Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 8, 348-361. <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.2683>
- Καραγιαννοπούλου, Ε. (2007). *Για τη μάθηση. Η σημασία του σχεσιακού παράγοντα*. Gutenberg
- Καραπαναγιώτη, Στ., & Καραγιαννοπούλου, Ε. (2020). Γονεϊκή αποδοχή- απόρριψη και ακαδημαϊκή αναβλητικότητα: ο διαμεσολαβητικός ρόλος της τελειοθηρίας και της παθητικής επιθετικότητας. *Ελεύθερα: Περιοδικό της Ψυχολογίας και των Επιστημών της Συμπεριφοράς*, 12, 21-46. <https://ejournals.lib.uoc.gr/index.php/eleutherna>
- Καρέλα, Χ., & Πετρογιάννης, Κ. (2019). Μια οικοσυστημική προσέγγιση των παραγόντων κινδύνου και ανθεκτικότητας στα παιδιά από διαζευγμένες οικογένειες. *Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*, 12(1), 67-94. <http://dx.doi.org/10.12681/jret.17699>
- Κατσούγκρη, Α. & Κουμπιάς, Ε. (2019). Η πρόκληση του Αυτισμού για την Οικογένεια και η απαραίτητη στήριξη της. Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 9, 249-259. <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.3122>
- Κουρκούτας, Η.Ε. & Caldin, R. (2012). *Οικογένειες παιδιών με ιδιαίτερες δυσκολίες και σχολική ένταξη*. Πεδίο
- Κουρκούτας Η., Μακρή-Μπότσαρη Ε., Hart, A., Kassis, W., & Σταύρου Π. (2019). Counseling Teachers to Enhance Resilience and to Manage Behavioral Problems at School: Data from an Intervention Program. *Psychology: The*

Journal of the Hellenic Psychological Society, 24(1), 9–31.

https://doi.org/10.12681/psy_hps.22428

- Minuchin, S. (2007). *Οικογενειακό Καλειδοσκόπιο*. Ερευνητές-ΚΕΘΕΑ
- Mishler, E. (1996). Συνέντευξη έρευνας. Νοηματικό πλαίσιο και αφήγημα. Γ. Καλομοίρης, (Επιμ.). (Ντ. Ρώντα, Μεταφρ.). *Ελληνικά Γράμματα*
- Molnar, A. & Lindquist, B. (2013). *Προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο. Οικοσυστημική προσέγγιση*. Α. Καλαντζί- Ασίζι, (Επιμ.). Πεδίο
- Λυδάκη, Α. (2012). *Ποιοτικές μέθοδοι της κοινωνικής έρευνας*. (Νέα συμπλ. εκδ.). Καστανιώτη
- Μπέση (Marina Bessi), Μ., & Γρίβα (Eleni Griva), Ε. (2013). Συνεργασία σχολείου και γονέων από μεταναστευτικά πλαίσια: μια αναγκαία παράμετρος για τη σχολική ένταξη και επίδοση. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, 12, 39-49. <http://dx.doi.org/10.12681/icw.18031>
- Παντελιάδου, Σ. (2004). *Μαθησιακές Δυσκολίες στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση*. Αυτοέκδοση
- Παντελιάδου, Σ. (2011). *Μαθησιακές Δυσκολίες και εκπαιδευτική πράξη: Το τι και γιατί*. Πεδίο
- Πολέμη-Τοδούλου, Μ. (2010). *Η Συστημική Προσέγγιση-Κλειδί για Έναν Νέο Εκπαιδευτικό Σχεδιασμό*. Μεταλόγος, Συστημική Εταιρεία Βορείου Ελλάδος, 18. <https://www.metalogos-systemic-therapy-journal.eu/gr/issue/18>
- Πολυχρόνη, Φ. (2011). *Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες*. Πεδίο
- Πολυχρονοπούλου, Στ. (2012). *Παιδιά και Έφηβοι με Ειδικές Ανάγκες και Δυνατότητες*.
- Recalcati, M. (2020). *Η ώρα του μαθήματος*. Τ. Γκόνης, (Επιμ.). (Α. Πλεύρη & Γ. Βεσσαλά, Μεταφρ.). Κέλευθος
- Rohner, R. (2017). *Η Συναισθηματική Ζεστασιά. Τα θεμέλια της θεωρίας γονεϊκής αποδοχής-απόρριψης*. Αρ. Γιώτσα (Επιμ.). (Αρ. Γρίβα, Μεταφρ.). Gutenberg
- Rohner, R.P. (2010). Perceived teacher acceptance, parental acceptance, and the adjustment, achievement, and behavior of school - going youths

internationally. *Cross- Cultural Research*, 44(3), 211-221. doi
:10.1177/1069397110366849

Rohner, R.P., & Khaleque, A. (2010). Testing central postulates of parental acceptance rejection theory (PARTheory): A meta - analysis of cross - cultural studies. *JournalofFamilyTheoryandReview*, 2(1), 73-87. doi:10.1111/j.1756-2589.2010.00040.x

Ρούσου, Π., Συριοπούλου-Δελλή, Χ. & Αγαλιώτης, Ι. (2014). Απόψεις γονέων με παιδιά τυπικής ανάπτυξης για την εκπαιδευτική συμπερίληψη παιδιών με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος. Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 2014, 800-814. <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.501>

Τοκμακίδου, Ε. (2020). *Γονεϊκή εμπλοκή στο σύγχρονο σχολείο: Θεωρητική και ερευνητική προσέγγιση*. Γράφημα

Τσαμπαρλή, Α. (2011). Οικογένεια και μαθησιακές δυσκολίες. Στο Σ. Τάνταρος, (Επιμ.), *Ανθρώπινη ανάπτυξη και οικογένεια* (σσ. 123-140). Πεδίο.

Τσιμπιδάκη, Α. (2013). *Παιδί με ειδικές ανάγκες, οικογένεια και σχολείο: μια σχέση σε αλληλεπίδραση*. Παπαζήση

Stampoltzis, A., Βουλκίδου, Ε. & Τριανταφυλλάκη, Α. (2019). *Ηθικά διλήμματα εκπαιδευτικών ειδικής αγωγής, Από τη θεωρία στην Πράξη*. Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, Ειδικό τεύχος, Πρακτικά επιστημονικού συνεδρίου: Η ηθική της εργασίας, ΕΛΕΣΥΠ, 2019, 116-117, 81-91.

Χριστίδου, Θ. & Χριστίδου, Μ. (2018). «Συμπεριλαμβάνοντας» το δυσλεξικό παιδί στο σχολείο: Εναρμονίζοντας τις σύγχρονες συμπεριληπτικές κατευθύνσεις στην εκπαιδευτική πρακτική. Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης, 8, 1262-1274. <http://dx.doi.org/10.12681/edusc.2815>

Verma, G.K. & Mallick, K. (2004). *Εκπαιδευτική Έρευνα. Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Τεχνικές*. (Ε.Γρίβα, Μεταφρ.). Α. Παπασταμάτης (Επιμ.). Τυπωθήτω

White, M. (2021). *Χάρτες αφηγηματικής πρακτικής*. (Ι.Στανιμεράκη, Μεταφρ.) Λ. Μαυρόπουλος, (Επιμ.). Oposito